

Dr. W.J. op 't Hof: 'Nadere Reformatie Nu

Uitgeverij: Den Hertog, Houten, 2015

Paperback, 289 blz. Prijs € 22,50

In de reeks *Hersteld Hervormde Studies* verscheen het 11e deel *Nadere Reformatie Nu*, geschreven door prof. dr. W.J. op 't Hof, tevens emeritus predikant. Hij nam in het voorjaar afscheid als bijzonder hoogleraar in de geschiedenis van het Gereformeerd Piëtisme aan de Vrije Universiteit te Amsterdam vanwege de *Hersteld Hervormde Kerk*.

De bedoeling van de auteur is niet een theologische verhandeling te geven, maar hij reikt historische gegevens aan betreffende het doen van belijdenis. Deze studie bevat een actueel, gevoelig onderwerp, daar is hij zich bewust van. Het afleggen van openbare belijdenis raakt in de kern het kerkelijke en het persoonlijke leven.

Volgens de hoogleraar is er een noodzaak tot nadere reformatie: 'Kerkelijke activiteit is niet hetzelfde als geestelijk leven. Net als de nadere reformatoren van de zeventiende eeuw moet ook nu de strijd worden gevoerd tegen lauwheid en geesteloosheid. Het is echt tijd voor een nadere reformatie, ook in onze kerk die 'hersteld hervormd' heet. Is die kerk wel echt hersteld en is die wel echt hervormd?' In de gereformeerde kerk in de 16e en 17e eeuw had geloofsbelijdenis uitsluitend de functie om tot het Heilig Avondmaal toegelaten te worden. Er ligt een directe verbinding tussen het doen van belijdenis en de toegang tot de tafel des Heeren. Van nieuwe lidmaten mag best een persoonlijke wedergeboorte en een christelijke levenswandel worden gevraagd. Vooral door de druk vanuit de overheid was de belijdenispraktijk in de gereformeerde kerk erg ruim. Een gebrek aan kennis van de christelijke leer was geen reden om afgewezen te worden. Een onstichtelijke levenswandel was dat wel.

De belijdenis werd niet in het openbaar afgenomen en de namen van de nieuwe lidmaten werden zelden van de kansel afgekondigd. De *Nadere Reformatie* verzette zich tegen deze ruime praktijk, zij bevorderde de belijdeniscatechese en liet een stroom van catechisatieboekjes het licht zien. Soms werden kandidaten na het volgen van de belijdeniscatechese afgewezen, omdat ze te weinig wisten van de geloofsleer. Bijbels gezien lijdt het voor de auteur geen twijfel dat een levend geloof een noodzakelijke voorwaarde is van doen van belijdenis.

Hij tekent omtrent dit punt een Bijbelse lijn en volgorde, gewezen wordt op drie geschiedenissen in het boek *Handelingen*. Hoofdstuk 2 (de toespraak van Petrus), hoofdstuk 8 (de belijdenis van de Moorman) en hoofdstuk 10 (Cornelius, de Romeinse hoofdman). De schrijver beseft dat zijn opvatting de vraag oproept of je als kerkenraad zo 'n eis mag stellen bij de toegang tot de gemeente. Het mag niet alleen, het moet ook, omdat in de Bijbel geloofsbelijdenis altijd verbonden is met de deelname aan het sacrament.

'De kennis van de leer is niet onbelangrijk, maar het gaat om het hart en de christelijke levenswandel. Wie lid van een kerk wil worden zal eerst een persoonlijke geloofsbelijdenis moeten doen, een geloofsbelijdenis in plaats van een leerbelijdenis. Hier ligt naar mijn stellige overtuiging het begin van een *Nadere Reformatie*,' aldus dr. Op 't Hof.

Hij onderscheidt binnen de huidige gereformeerde gezindte twee posities: de 'hervormde positie' en de 'positie van de Gereformeerde Gemeenten.' De eerste positie 'honoreert de Bijbelse geloofsbelijdenis en de directe band met het H.A. Bij de positie van de G.G. is dat anders. Daar wordt uitdrukkelijk gesproken over belijdenis van de zuivere leer en verdwijnt het H.A. uit het zicht. Beide posities wijken af van de *Nadere Reformatie*.

Dr. Op 't Hof is kritisch over de belijdenispraktijk in de HHK. Hij schrijft: 'Dat heeft niets te maken met hoogmoed of betweterigheid.' Hij signaleert 'veel leegheid, koudheid, oppervlakkigheid, verbondsautomatisme en -optimisme.'

Als men de schrijver tegenspreekt dat, als zijn visie gevolgd zal worden, de kerk maar weinig leden overhoudt, reageert hij met de woorden: 'Kennelijk verwacht men dan niet veel van de Heere. De kerk is bovendien geen maatschappelijke vereniging, maar Gods werk.'

In het hoofdstuk 'Toepassing' geeft de scribent enkele praktische tips voor de a.s. belijdeniscatechese: Er moeten gesprekken gevoerd worden tussen (groot) ouders en (klein) kinderen over het afleggen van geloofsbelijdenis. Ieder jaar moet voorafgaand aan het catecheseseizoen en gelijktijdig met de oproep tot het volgen van de belijdeniscatechisatie een preek gehouden worden. Aan de hand van de Heilige Schrift wordt dan ingegaan op het karakter en de inhoud van het afleggen van geloofsbelijdenis. Een persoonlijk gesprek voor het begin van de belijdeniscatechese waarin op een pastorale wijze gevraagd wordt naar de motivatie waarom men belijdenis van het geloof wenst af te leggen. Aan het einde van zijn historische onderzoekstocht wordt opgemerkt: 'Het is goed mogelijk dat dieper en breder borend onderzoek het door mij geschetste beeld zal nuanceren en bijstellen. Daartoe wil ik andere onderzoekers graag uitdagen.'

Deze brede, diepgaande studie geeft veel stof tot bezinning en overweging voor a.s. lidmaten, voorgangers en kerkenraden.